

Fonètica aplicada a les patologies de la parla

2014/2015

Codi: 101707

Crèdits: 6

Titulació	Tipus	Curs	Semestre
2500893 Logopèdia	OT	4	0

Professor de contacte

Nom: Joaquim Llisterra Boix

Correu electrònic: Joaquim.Llisterra@uab.cat

Utilització de llengües

Llengua vehicular majoritària: català (cat)

Grup íntegre en anglès: No

Grup íntegre en català: Sí

Grup íntegre en espanyol: No

Prerequisits

Aquesta assignatura no té prerequisits. És recomanable, però, poder llegir en anglès treballs sobre patologies de la parla i fonètica clínica.

Objectius

Contextualització de l'assignatura:

S'estudien els conceptes bàsics de fonètica necessaris per a la descripció i l'avaluació de les patologies de la parla i es presenten les eines i els mètodes per a l'anàlisi fonètica experimental de la parla patològica.

Objectius formatius de l'assignatura:

- Identificar les característiques fonètiques implicades en els diferents trastorns que afecten la parla.
- Aprendre a utilitzar les eines conceptuals i metodològiques pròpies de la fonètica per a analitzar les pràctiques d'avaluació i d'intervenció en les patologies que afecten el component fònic de la llengua.
- Aprendre a observar, analitzar i relacionar els conceptes adquirits al respecte al llarg del grau de Logopèdia.

Competències

- Analitzar i sintetitzar informació.
- Comprendre, integrar i relacionar nous coneixements fruit d'un aprenentatge autònom.
- Demostrar que es comprenen els trastorns de la comunicació, el llenguatge, la parla, l'audició, la veu i les funcions orals no verbals.
- Demostrar que es comprenen i s'empren correctament la terminologia i la metodologia pròpies de la recerca logopèdica.
- Dominar la terminologia que permeti interactuar de manera eficaç amb altres professionals.
- Elaborar i redactar informes d'exploració i diagnòstic, seguiment, finalització i derivació.
- Explorar, avaluar i diagnosticar els trastorns de la comunicació i el llenguatge, i emetre'n un pronòstic d'evolució, des d'una perspectiva multidisciplinària.
- Expressar-se de manera fluida, coherent i adequada a les normes establertes, tant oralment com per escrit.

- Reflexionar i investigar sobre el llenguatge i el seu tractament per contribuir al desenvolupament de la professió.
- Utilitzar les tecnologies de la comunicació i la informació.
- Utilitzar les tècniques i els instruments d'exploració propis de la professió i registrar, sintetitzar i interpretar les dades aportades integrant-les al conjunt de la informació.
- Valorar de manera crítica les tècniques i els instruments d'avaluació i diagnòstic en logopèdia, així com els procediments de la intervenció logopèdica.
- Valorar les produccions científiques que sostenen el desenvolupament professional del logopeda.

Resultats d'aprenentatge

1. Analitzar i sintetitzar informació.
2. Comprendre, integrar i relacionar nous coneixements fruit d'un aprenentatge autònom.
3. Descriure les principals tècniques i instruments d'avaluació del pensament i de la memòria.
4. Descriure les tècniques i els instruments d'avaluació de l'estructura fonètica.
5. Diagnosticar les alteracions fonètiques i emetre'n un pronòstic d'evolució.
6. Dur a terme proves exploratòries per detectar alteracions fonètiques.
7. Elaborar i redactar informes d'exploració i diagnòstic de l'estructura fonètica del llenguatge.
8. Explicar l'estructura fonètica del llenguatge i distingir els trets normals dels trets patològics.
9. Explicar les implicacions del coneixement de l'estructura fonètica del llenguatge per contribuir al desenvolupament de tècniques d'exploració i d'intervenció apropiades.
10. Explicar les principals aportacions de les produccions científiques de la fonètica rellevants per a la logopèdia.
11. Expressar-se de manera fluida, coherent i adequada a les normes establertes, tant oralment com per escrit.
12. Utilitzar correctament els termes propis de la fonètica.
13. Utilitzar correctament la terminologia i la metodologia pròpies de l'estructura fonètica del llenguatge.
14. Utilitzar les tecnologies de la comunicació i la informació.

Continguts

1. L'àmbit de la fonètica clínica

Lingüística clínica, fonètica clínica i fonologia clínica. El paper de la fonètica en l'àmbit de les patologies de la parla.

2. La producció dels sons de la parla

Classificació i descripció articulatòria dels sons del català i del castellà. La producció dels sons en les patologies de la parla.

3. La representació dels sons de la parla

L'Alfabet Fonètic Internacional. La transcripció de la parla patològica.

4. Les característiques acústiques dels sons de la parla

Caracterització acústica dels elements segmentals i suprasegmentals del català i del castellà. Tècniques d'anàlisi acústica de la parla. L'anàlisi acústica de la parla patològica.

5. La percepció dels sons de la parla

Indicis perceptius dels elements segmentals i suprasegmentals del català i del castellà. L'aportació de la fonètica a l'estudi dels trastorns de la percepció de la parla.

6. Anàlisi fonètica de materials d'avaluació i d'intervenció en logopèdia

Anàlisi fonètica dels models, procediments i materials d'avaluació i d'intervenció en el camp de les patologies de la parla.

Metodologia

Estratègies d'ensenyament-aprenentatge

- Classes teòriques.
- Sessions pràctiques.
- Estudi de casos.
- Tutories.
- Treballs cooperatius.
- Proves escrites.

Activitats formatives.

- Assistència a classe.
- Treballs cooperatius.
- Exposicions a classe.
- Cerca d'informació.
- Preparació i realització de les proves escrites.

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Classes magistral	20	0,8	3, 4, 5, 6, 8, 9, 13
Projecte basat en un cas	10	0,4	1, 4, 5, 6
Pràctiques	20	0,8	3, 4, 5, 6, 13
Tipus: Supervisades			
Supervisió grup (treball) cerca d'informació	2	0,08	2, 3, 5, 7, 11
Supervisió individualitzada (treball)	3	0,12	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14
Tipus: Autònomes			
Activitats autònomes	90	3,6	1, 2, 4, 8, 9, 10, 12, 13, 14

Avaluació

1. Avaluació contínua

Els estudiants hauran de realitzar dues proves escrites i un treball. Es considerarà aprovat un treball o una prova si s'obté una qualificació igual o superior a 5 punts (50%). Per superar l'assignatura cal assolir una nota ponderada de 5 o més punts. Constarà com a "presentat" l'estudiant que hagi lliurat evidències d'aprenentatge amb un pes igual o superior a 4 punts (40%).

1.1. Proves escrites

Els estudiants hauran de realitzar dues proves escrites: la primera sobre els temes 1, 2 i 3 del programa i la segona sobre els temes 4 i 5. Cada prova equival a un 30% de la qualificació final. En les proves s'avaluarà, mitjançant preguntes amb resposta múltiple, el coneixement dels continguts fonamentals del programa i de la

bibliografia rellevant. La realització de les proves escrites serà presencial i individual. Durant la realització de les proves escrites, els estudiants podran fer servir els materials de consulta que considerin més adients.

1.2. Treball

Els estudiants hauran de realitzar un treball en equip sobre algun aspecte relacionat amb el tema 6 del programa. El treball es lliurarà per escrit seguint les indicacions que es publicaran a la web de l'assignatura i es presentarà també oralment. Aquest treball equival a un 40% de la qualificació final (10% la presentació oral i 30% la presentació escrita).

2. Reavaluació

2.1 Proves escrites

Únicament podran presentar-se a les proves de reavaluació els estudiants que obtinguin una qualificació en l'avaluació contínua major o igual a 4 (40%). Els estudiants realitzaran la reavaluació de les proves en les quals hagin obtingut una qualificació inferior a 5 (50%). En les proves s'avaluarà, mitjançant preguntes amb resposta múltiple, el coneixement dels continguts fonamentals del programa i de la bibliografia rellevant. La realització de les proves escrites serà presencial i individual. Durant la realització de les proves de reavaluació, els estudiants podran fer servir els materials de consulta que considerin més adients.

2.1. Treball

La reavaluació del treball es realitzarà únicament en el cas dels estudiants que hagin obtingut una qualificació inferior a 5 (50%) en el treball i que obtinguin una qualificació en l'avaluació contínua major o igual a 4 (40%). La reavaluació consistirà en el lliurament d'una segona versió millorada del treball.

Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Prova escrita	30%	1,5	0,06	3, 4, 8, 9, 11, 12, 13
Prova escrita	30%	1,5	0,06	1, 2, 14
Treball	40%	2	0,08	3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13

Bibliografia

1. Fonètica general

1.1. Manuals bàsics

Fernández Planas, A. M. (2005). Así se habla. Nociones fundamentales de fonética general y española. Apuntes de catalán, gallego y euskara. Barcelona: Horsori.

Gil, J. (1988). Los sonidos del lenguaje. Madrid: Síntesis.

1.2. Manuals avançats

Hewlett, N. i Beck, J. (2006). An introduction to the science of phonetics. Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum.

Raphael, J. L., Borden, G. J. i Harris, K. S. (2007). Speech science primer. Physiology, acoustics and perception of speech (5th ed.). Baltimore, MD - Philadelphia, PA: Lippincott Williams & Wilkins. (Primera edició: 1980)

2. Descripció fonètica del català i del castellà

Julà, J. (2002). Els sons del català. A J. Solà, M. R. Lloret, J. Mascaró i M. Pérez Saldanya (Eds.), Gramàtica del català contemporani. Volum 1. Introducció. Fonètica i fonologia. Morfologia. (p. 37-87). Barcelona: Empúries.

Navarro Tomás, T. (1996). Manual de pronunciación española (26a ed.). Madrid: Consejo Superior de Investigaciones Científicas. (Primera edició: 1918)

Prieto, P. (2004). Fonètica i fonologia. Els sons del català. Barcelona: Editorial UOC.

Quilis, A. (1993). Tratado de fonología y fonética españolas. Madrid: Gredos.

Quilis, A. (2003). Principios de fonética y fonología españolas (5a ed.). Madrid: Arco/Libros. (Primera edició: 1997)

Recasens, D. (1993). Fonètica i fonologia. Barcelona: Enciclopèdia Catalana.

3. Fonètica clínica

Ball, M. J. (1993). Phonetics for speech pathology (2nd ed.). London - New Jersey: Whurr Publishers. (Primera edició: 1989)

Ball, M. J. i Müller, N. (2005). Phonetics for communication disorders. Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum.

Mendes, A. P., Ferreira, L. J. L. i Castro, E. (2012). Softwares e hardwares de análise acústica da voz e da fala. Distúrbios da Comunicação, 24(3), 421-430. Consultat a <http://revistas.pucsp.br/index.php/dic/article/view/13159>

Müller, N. i Ball, M. J. (Eds.). (2013). Research methods in clinical linguistics and phonetics: A practical guide. Oxford: Blackwell.

Ryalls, J. i Behrens, S. J. (2000). Introduction to speech science. From basic theories to clinical applications. London: Allyn and Bacon.

Shriberg, L. D. i Kent, R. D. (2013). Clinical phonetics (4th ed.). Boston, MA: Allyn and Bacon. (Primera edició: 1983)